

46/15 5039

Informace o Chartě 77 - ročník třetí / 1980 / - č. 7

od 4. dubna 1980 do 10. května 1980

zdejší Charty 77 nevezující na dokument č. 24	1
paragraf 109 trestního zákona	1
Zápisník k problematice důchodců	4
zdejší Charty 77 z 25. 4. 1980	5
Zápisník k problematice důchodců	6
Důchodci v Československu	6
Výbor na obranu nespravedlivě sňhengých:	
zdejší č. 177 /Zásah proti přednáškám/	9
Správa přibuzných pro pátale osouzených - duben 1980 . . .	10
Julius Tomáš příde ministru vnitra	12
Krátke zprávy:	
Odkazní trestního oznámení ing. Konáš Růžka	13
Judičtí občané žádají vrácení pamětní desky	14
Dopis Dagmar Vaněčkové	14
Rostislav Zdenka Bárty	15

redakční

Vydává nezávislá skupina signatářů Charty 77

adresy: Petr Uhl, Anglická 2, Praha 2

Anne Sabatová, Anglická 2, Praha 2

zdělení Charty 77

Uveřejňujeme úvahu o funkci a uplatňování čl. 109 tr.z. dotýkající se jednoho ze základních občanských práv - práva na svobodu pohybu a cestování. Tématicky navazuje na dokument Charty 77 č. 24 z 26.3.1979 /o svobodě cestování/, zejména na část II - Střežení státních hranic z III/a - Sankce trestního práva proti emigraci bez povolení.

Úvaha přináší některé nové pohledy na trestně právní praxi v dokumentu neuváděném.

proto považujeme za učelné tento příspěvek uveřejnit.

30.3.1980

Hudolíf Batték
mluvčí Charty 77

Marie Bromáčková
mluvčí Charty 77

Miloš Rajchrt
mluvčí Charty 77

Paragraf 109 trestního zákona

"1/ Kdo bez povolení opustí území republiky, bude potrestán odnětím svobody ne šest měsíců až pět let nebo nápravným opatřením nebo propadnutím majetku.

2/ stejně bude potrestán československý občan, který bez povolení zůstane v cizině.

3/ kdo čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 zorganizuje, že nebo přes hraničce převede skupinu osob nebo opětovně převádí osobu, které bez povolení opouštějí území republiky, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku."

/Trestní zákon, paragraf 109/

"Kdož může svobodně opustit kteroukoliv zemi, i svou vlastní."
/Mezinárodní smlouva o občanských a politických
právech, článek 1., odstavec 1/

I. Všechni překrajkové hlediska

Vycházíme ze stejných zásad, jež v úvodu vyhlašuje dokument č. 24: "Lidé se rodí a zůstávají svobodní, svoboda znamená možnost činit vše, co neškodí druhému."

"Člověk 22. století nesmí být držen v otroctví či nevolnictví. Avšak ani státy nesmí omezovat svobodu pohybu svých občanů a vytvářet stav některými svými prvky obdobný stavu otroctví či nevolnictví pod záminkou, že jde o jejich občany, vůči nimž mají neomezená práva."

II. Zvolení k vycestování. Obtíže legálního vystěhování.

K přechodu státních hranic je vyžadováno povolení, za něž jsou ze strany čs. státu poskytovány cestovní pas a výjezdní doležka./1/

Přechod hranic bez téhoto povolení je stíhán jako tr.čin. K získání cestovního pasu a výjezdní doležky potřebuje čs. občan desítky jiných potvrzení a povolení. Celou řadu formelit a překlížek, jež musí mít čs. občan překonat, aby pas a doležku získal, popisuje dokument č. 24 z 26.3.1979.

Chce-li občan získat oficiální cestou vystěhování, zejména jde-li o vystěhování do státu, jež není členem Varšavské smlouvy, jsou tyto překážky obsahující zpravidla šikanování a ponižování různého druhu, ještě větší. Občan se však zároveň obává - a třeba dodat, že oprávněně - že podáním žádosti o trvalé či časově omezené vystěhování si zhorší své kádrové hodnocení, stane se "nepohodlnou" osobou bez práva zastávat odpovědné jíž místo, bez práva na vzdělání - diskriminovanou osobou, jejíž nejbližší příbuzní mohou být postiženi stejně. Zamítnutím této žádosti se zároveň znesežnuje i pokus o nelegální pobyt v cizině nevezmující na krátkodobý zájezd.

Jinoch lidí se ani nepokusí podstoupit oficiální žádost o vystěhování, neboť je všeobecně známo, že tyto žádosti se převážně zamítají.

III. Způsoby nelegálního vycestování

Lidé, žijící v Československu, kteří trvají na svém právu na delší dobu vycestovat, zejména do zemí Západu, jsou nuceni celou řadou okolností k nelegálnímu přechodu hranic. Způsoby vycestování volí podle okolnosti a svého povahového zařazení - sice téměř všichni jsou nuceni nepočítat s návratem. Rozhodnutí o nelegálním vycestování nepostrádá jistých rysů strategiky a osudovosti.

V zásadě volí lidé tyto způsoby výcestování:

- 1/ Vyjíždí ji do ciziny přímo na krátkodobý zájezd a zůstávají pak v cizině. Tím naplnují skutečnou podstatu tr.činu podle § 109 odst.2. Někdy jsou v nepřítomnosti odsuzováni.
- 2/ Odjíždějí do jiných států Varšavské smlouvy /zejde na do Maďarska a Polsku, ale i Bulharska, Rumunska či NSR/ v domění, že zde bude přechod hranic snesší./
Zde volí bud cestu přes celnice na hranicích či letištích využitím nesprávných dokladů anebo se pokouší o překročení hranice mimo oficiální přechod.
- 3/ Nači se různým nelegálním způsobem překročit čs.hranice, především do polské republiky či do Rakouské republiky. Nači občané nacházejí skutečné rozmanité způsoby překonávání hraničního pásma, zátažně a jiných překážek./
- 4/ Do bodu 3 patří též velmi nebezpečné a neprostou většinou obyvatelstva odsuzované únosy letadel. Případy těchto únosů jsou snad nejtragičtějším důsledkem omezování svobody cestování a volají po brzkém vyřešení v tom smyslu, jak to naznačuje dokument Charty 77 č.24 i tento příspěvek v záveru.

IV. Stovky vězňů podle § 109 tr.z.

Cs.tr.zákon obsahuje řadu ustanovení, která se nesluží s Ústavou ČSSR a s mezinárodními úmluvami a pakty. Je to zejména řada ustanovení I. hlasu tr.zákona /tr.činy proti republice/. Sem je zařazen i § 109./4/.

Nespravedlivost a nesouhod ustanovení tr.zákona ~~exkluzivit~~ jejich pochybným uplatněním v policejní a právní praxi. ~~se zvýšují~~ Jedná se o účelové užití různých ustanovení zákona o SNV, tr.řádu a tr.zákona a často i jejich porušování, o čestou snahu odsoudit člověka stojícího za jeho občanské a politické postoje. Právní nezodpovědnost je spojena s ledabylým vyfizováním případů, chabým a často nelogickým důkazním materiálem apod.

Dokument č.24 se podrobně věnuje tr.postihu lidí, kteří bez povolení zůstávají za hranicemi Československa. Pro nedovolené opuštění republiky jsou však uvázení lidé, kteří se z nejekých příčin do Československa vrátili a především ti, kterým se výcestování nepodařilo.

V dané chvíli jsou v čs.věznicích stovky odsouzených podle § 109 tr.z. Tento odhad vychází z odhadu bývalých i nedávno propuštěných vězňů a nemíme možnost si ho ověřit; v každém případě není podle odsouzených podle § 109, vykonávajících trest odnetí svobody, zanedbatelný.

Všichni odsouzení podle § 109 bývají umístováni v tělocvičnách věznicích - nikoli ve vězeních typu "lágr"; bývá jím určován zvláštní režim a přísnější dozor. Jsou častými objekty pozornosti bezpečnostních složek SNV, jsou často předváděni k výslechům před průsvitníky atd apod.

V. Odsouzení za dokončený "trestný čin" podle § 109

Za dokončený "trestný čin" podle § 109 je uvázené v poměru k uvázaným za přípravu a pokus k § 109 tr.z. poměrně malé množství lidí. Jsou to většinou ti, kteří se z emigrace z nejekých důvodů vrátili./
Když jsou za dokončený "trestný čin" podle § 109 stíháni emigranti, kteří byli zadrženi při průjezdu Československem, při krátkodobém pobytu v Československu nebo také v jiné zemi Varšavské smlouvy za účelem rekreace, návštěvy příbuzných, nebo dokonce pohřbu někoho z blízkých příbuzných. To dobu pobytu za hranicemi neběží totiž prohlížecí doba pro výkon trestu./
§ 68 odst.2 tr.z./

Do skupiny "pechatelů" dokončeného "trestného činu" podle § 109 patří rovněž ti, kteří byli zadrženi v jiné zemi Varšavské smlouvy bez platného cestovního pasu. Právní praxe se většinou uchyluje k domněnce, že dotyčný měl v úmyslu emigrovat na Západ. Je přiznáčné, že emigraci jiným směrem uždy ani nepředpokládají.

Dokončený "trestný čin" podle § 109 je dle právní praxe spáchan i tehdy, překročí-li čs. občan, který výcestoval s plným pasem do ciziny, dobu uvedenou ve výjezdové doležce k pasu. Jedná-li se o drobnější závadu, bývá někdy užit i § 5 písmena B zákona o přečinech./

Všechna, jejichž jednání soud zhodnotí jako dokončený tr.čin podle § 109 tr.z., jsou odsuzováni k nesouhlasným nepodmíněným trestům odnetí svobody. Tresty jsou zpravidla vyšší než 1 rok a podařený odklad trestu téměř nepřichází v úvahu.

VI. Příprava a pokus opuštění republiky

Přípravou tr.činu se dle tr.z. rozumí jednání pro společnost nebezpečné, které spočívá na vytváření podmínek pro spáchání tr.činu, jestliže nedošlo k pokusu ani dokonání tr.činu /§ 7 odst.1 tr.z./.

Pokusem tr.činu se rozumí dle tr.z. jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřuje k dokonání tr.činu, jestliže k dokonání tr.činu nedošlo /§ 8 odst.1. tr.z./.

Přípravy i pokus tr.činu jsou podle zákona stejně trestné jako čin dokonaný. U přípravy tr.činu je však možno za určitých okolností učít trestu pod spodní hranicí zakonného usudování, u § 109 to však možné není. U pokusu tr.činu je nutno přihlásit k jeho způsobilosti, tj. ke schopnosti a možnostem pachetele za daných okolností dovést pokus tr.činu k dokonání.

Dokument č.24 z 26.3.1979 popisuje podrobně, jakým nebezpečím se vystavují lidé, snažící se bez povolení překročit hranice. Ni nebezpečí uvázání a dokonce usmrcení nebrání v tomto zejména důsledku. // Občané ČSSR, kteří se pokouší o přechod hranic bez povolení, byvají zadržováni příslušníky a členy různých státních a policejních organizací působících v pohraničním pásmu a též prostými občany, kteří zde žijí. /viz dokument č.24, hl. II/. V případě, že příslušník ochraniční stráže vyzve podezřelého k zastavení a tento neuposlechně, je příslušník uvinen zahájit střelbu. Zadržel-li někoho na hranicích hlídka a je jí přítom patrné, že se dotyčný pokoušel o překonání některého z drážených záterasů, které brání zejména na hranicích s NSR a Rakouskem volnému přechodu státní hranice, je zde vždy zadržen. Obvykle bývá pak zadržený převezen na vojenskou posádku a odtud do přeběžného zadržení, kde as. nás bývá uválena vazba. Pohybne jsou zadržováni i lidé, kteří se pohybují v hraničním pásmu, zejména pokud se nemohou legitimovat, nemají rezitko od zaměstnance v občanském průkazu/B/ či nějakým způsobem budí podezření. Každý cizí člověk pohybne nebo uvnitř hraničního pásmu bývá následně obtěžován pohraniční hlídkou, bývá mu doporučováno opustit pohraničí, může však být také ovezen k výslechu, může mu být učítla pokuta apod. Po dalším navštívení pohraničního pásmu se pak nebezpečí zvýšuje.

U přípravy "trestné činnu" nedovoleného opuštění republiky se velmi často setkáváme s chabým logickým a právním hodnocením jednání odsouzených. Stává se např., že je zetčen čs. občen s plným cestovním pasem na turistickém pobytu v zemi Varšavské smlouvy. Po zadržení a odvozu do Československa je obviněn z přípravy přechodu přes státní hranici jiného státu socialistické soustavy"/většinou z Maďarska do Jugoslávie/. Zadržení se nemusí nutně konat na hranici, ale např. na nádraží vlaků k hranici směrujících, na dvacet kilometrů ve vnitrozemí apod.

Některí jsou také uvězněni za verbální projevy, v nichž Justice spatřuje přípravu nebo pokus nedovoleného opuštění republiky./§/ Podobně jako u jiných tr.činů verbální povahy /např. I. 100, 102, 104, 112/ se skutková podstatu činu těžko dokazuje, velmi často veškerý důkazní materiál, vysočí ve svědeckých výpovědích, jež se málokdy shodují. Často stačí, aby byl odsouzený přítoněpouze hevoru o nedovolené emigraci, případně heveru, jenž se tohoto činnosti týkal jen okrajově. Zaujatý svědek může navíc mít možnost citelné pomsty vůči obviněnému, resp. obžalovanému. Často tak dochází k nespravedlivým rozhodnutím.

Autori tohoto příspěvku k dokumentu č.24 jsou toho názoru, že činnost konaná slovem, písemem nebo obrazem zásadně nezůstane společnost ohrozit, a proto by zádná taková činnost neměla sloužit za podklad tr.činnosti, pokud není něma spojená s tr.činností.

VII. Trestní stíhání zahraničních státních příslušníků pro použení § 109

Podobně jako jsou zadržováni než občané v Rumunsku, Polsku, Maďarsku, Bulharsku, jsou občané této státu /většině občanů ČSSR/ zadržováni na území Československa, a to zejména v blízkosti státních hranic s NSR a Rakouskem. Některí z nich zahledí z neznalosti terénu či se chevají ji z hlediska členů zahraniční stráže či jiných siřek podezřele, a proto bývají odsuzováni za pokus či přípravu k § 109.

Některí se pokouší o přechod státní hranice a bývají většinou zadržováni a souzeni za pokus k § 109. Pro občany NSR je to o to nejjímnajší, že za stejný čin bývají ve své vlasti souzeni a trestáni opět, obvykle k ještě vyšším trestům. Elementární právní principy normy nedovolují opakování souzení a trestání za jeden a tentýž čin.

VIII. Účel trestu

"Účelem trestu je chránit společnost před psychateli tr.činů, zabránit odsouzeným v dalším páchání tr.činnosti a vychovat jej k temu, aby vedl řádný život procejícího člověka a tím působil výchovně na ostatní členy společnosti."/ 109/1 tr.z./

Jakým právem je převychováván v tzv.nápravně-výchovných ústavech člověk, který chtěl vycestovat z Československa? Jakým zásobem mohl svým vycestováním ohrozit čs.společnost? Jak si vysvětlit, že podle § 110 tr.z. jsou cizinci, kteří neoprávněně vstoupí na čs.území, trestáni nižší sazbou než náš občan podle § 109 tr.z.?

Nemáme jiné vysvětlení než to, že čs. občan nese ve svém postavení jisté rysy nevolníka a nesmí cestovat podle své vůle. Tak slouží potrestání neposlušného cestovatele - "kopečkáře" jako odstavující příklad pro ostatní společnost. Stevky vězněných pro zastrčení milionů!

Sám vězněný se má patrně napravovat, aby při této cestování jen ne záklaď platných povolení a vrácel se do Československa. / V nejdilžších deseti letech po propuštění z výkonu trestu žádné takové povolení s největší pravděpodobnosti stejně nedostane./ Absurdnejší postavení si těžko dokážeme představit./10/

IX. Ziváry

Ze všech navrhovaných legislativních úprav, vyplývajících z dokumentu č.24, vidíme jako nejnebezpečnější a nejpřirozenější první krok v umožnění uplatnování práva čs. občanů cestovat do zahraničí, zrušení § 109 tr.z., zastavení všech tr. stíhání podle tohoto ustanovení tr.z. a rehabilitaci odsouzených. Dárován pořadujeme zrušení § 5, zejména písm.d zákona o přečinech a celou tuhú problematiku řešit podle práva přestupkového.

Jáme přesvědčeni, že tento krok přispěje k ozdravění ovzduší v Československu a povede k dalším klíčdným rozhodnutím.

Zoznamek

- 1/ Dokument č.24 nenapsal explicitně ten zcela nezískaný fakt, že platný cestovní pes není sám o sobě ze strany čs. státních orgánů považován za platný a dostačující dokument a musí být doplněn výjezdní doležkou, která jeho platnost časově a místně omezuje. / Odhalíme od případné nutnosti nějaké udělení vstupního víza, příp. jiných dokumentů vyhledávaných státem, na jehož uzení směruje cesta čs. občana./ Tento fakt pragmatně napsal již sdělení VnR č.64 o prvním případu Pavla Skály, sdělení č.112 a případu Pavla Büchlera a souhrnná sdělení VnR č.80, l.1 a 144.
- 2/ Viz případ prvního odsouzení Pavla Skály /pokus o přechod přes Polsko do Švédsko/ a případ Pavla Büchlera /pokus o odlet z Německa do Francie/ ze sdělení VnR.
- 3/ "Kopečkář" si může vybrat od nejjednoduššího postupu nočním plížením či vyzbrojen sekerou, a níž si lze porazit čve srásky a sestrojit zebřík pro přeletezení z této su, ež po důmyslné přístroje, vystavené s údajným cynismem v muzeu ČSSR v Praze, např. domu postavený obratnec pro celou rodinu, který nepřejel hrenici pro poruchu na motoru, či z poslední doby známý vírník ing. Vojtěcha Valy.
- 4/ Kromě některým ustanovením I. hlawy tr.z. byly podány protesty a návrhy na jejich změnu či zrušení. M.Jarcová sebe je autorem podání F5 o § 98 /pedvrcení republiky/. V dopise JUDr. I. Jejkárové z r.1977 napředli § 98 bývalí političtí vězni, podle tohoto ustanovení odsouzení. M.Jancík Janýr si zaslal v r.1976 F5 podnát ke zrušení § 11. tr.z./poškozování zájmu republiky v cizině/. Dopisy sice byly občanů pod tímto dokumentem zabetívány. Z mnoha dopisů i podání Charty 77 s ze sdělení VnR vyplývá zneužívání § 100-104 tr.z. i jiných ustanovení. Oficiální statistiky /ročenka/ v některých letech uvádějí tr.činy podle I. hlawy zvláště části tr.z. bez § 109 tr.z. se zjevným úmyslem zakryt skutečné počty emigrantů.
- 5/ V r.1970 byl presidentem republiky vyhlášena umístě pro vracející se emigranty. Tito byli zpravidla souzeni a vyneseny trest nenastoupili - mohlo se na ně hledět jeho na netrestné. Již současné kádrové politice však diskriminují neužíti a v některých případech byl dokonce trest vykonán, umístě pro nevrátilce jsou užívány periodicky, mnozí se vracejí do Československa, aniž by splňovali podmínky /jsou nády i spatně informováni na

čs.zastupiteckých dřadech v zahraničí/. Lidé se vracejí i mimo lháty, které uvádí emigraci. Ve všech těchto případech jsou zadržování již na celnici a putují rovnou do výkonu trestu odňtí svobody, pokud jsou již odsouzeni v nejčítností. Pokud odsouzeni nechyli, jau brání do vazby či tr. stíhání na svobodě. Tí si všem tecky odsouzených bývá po několika měsících cich propuštěno cestou měkkosti, zbytek trestu odpyká. Tresty /již dříve u- ložené, jejichž výkon se nepromlčuje/ jsou zasi 6-18 měsíců, pokud tu není ještě některý "souběžný" tr.čin; takové okolnosti nedovoleného zahraničního pobytu jsou s oblibou vyhledávány: padělání listiny, ohrožení státního tajemství, nesplnění vyživovací povinnosti, služba v cizí země apod.

6/ "re přecin proti zájmu socialistické společnosti v oblasti styku s cizinkou bude potrestán odňtím svobody za šest měsíců nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem do výše 5.000 Kčs nebo propuštěním včí kdo... závazně jím způsoben poruší předpis o cestovních dokladech nebo o podmínkách pobytu v zahraničí, zejména tím, že vyláká cestovní doklad nebo výjezdní doložku na základě neprovádějích nebo neúplných údajů nebo nedoprá bez závazných důvodů časovou a územní platnost cestovního dokladu nebo výjezdu doložky."

7/ Paralela stát-vězení se zdá být pro případ Československa neobyčejně přílišná. Stejně tak se spíše než o emigraci často hovoří o útěku. Podobných period je existuje více. /Zločin k útěku, jaž se nebezpečí nevytkla v letech 1979, změnila náhlou emigraci vlnu, srovnatelnou snad jen s roky 1945 a 1968./

8/ V těchto případech se často stává, že nelze-li dotyčného odsoudit podle § 189, překvalifikuje se jeho konání na § 203 = příživnictví.

9/ Viz např. případ Tomáše Štejskala z tr.čin proti L. Ževecovi a spol. - sdělení VÚNC č.12).

10/ Odsouzený Pavel Skála odmítal např.v KVJ žádat o povolení pravovat, neboť byl do Československa vrácen násilím. Za to byl opět odsouzen k 10 měsícům odňtí svobody /též za údajnou propagaci fašismu/. Na dotyčná sdele- ní VÚNC.

X X X X X X X X X X X X X X X

Základní Charty 77

V prohlášení Charty 77 k 1.únoru 1980 jsme už informovali o kolektivu mluvčích, který bude doplněn o další spolupracovníky. Formule této správy vyvolala některé nejasnosti. Doplnujeme proto původní informaci tímto sdělením.

Známé početní rozšíření společenství Charty 77, které oproti původním 240 čítá dnes přes 1000 občanů z nejrůznějších názorových okruhů a míst republiky, vedle a vede k hledání nových a účinnějších cest k rychlejší a hlubší vzdálené informovanosti a spolupráci mezi signatáři a také mezi signatáři a mluvčími Charty 77. Jelikož z těchto cest chce být veřejně vyhlášený kolektiv mluvčích, chápány jako neformální kolektiv signatářů Charty 77, kteří na sebe berou závazek mluvčím aktivně a jmenovitě pomáhat. Dávají proto svá jména a adresy k dispozici signatářské obci.

Schůzky mluvčích jsou otevřeny všem signatářům Charty 77.

Charty 77 má v současné době tři mluvčí, kteří signují její dokumenty: jsou to Rudolf Betták, Marie Bremádková a Miloš Rejcirt. Tři mluvčí Charty 77 jsou ve vězení: Václav Benda, Jiří Dienstbier a Jaroslav Sabata. Kolektiv mluvčích byl v souladu s potřebami okruhu našeho společenství doplněn o další signatáře Charty 77. K dnešnímu dni jej tvorí:

Jiří Bednář, Praha 4, Vyšší 3
 Zina Freundová, Praha 5, Císařská 6
 Prof.dr. Jiří Hájek, Praha 10, Kosatcová 11
 Dr. Ladislav Bejdánek, Praha 2, Slovenská 11
 Dagmar Blažcová, Brno-Záboříšky, Alžírová 15
 Ing. Tomáš Hrdálek, Mípník n. n. z. v. o., okr. řev, Zahradní 892
 Dr. Vendelín Komeda, Praha 9, Litevská 605
 Prof.dr. Jiříslav Husý, Bratislava, Slovenského 1
 Ladislav Lis, Bosková č.84, okr. Česká Lípa
 Jan Lopatka, Praha 1, Vlašská 10
 Jiří Němec, Praha 2, Ječná 7

Jen Ruml, Praha 10, Kramářská 104
 Karel Soukup, Replice č.1, okr. Litoměřice
 Zdena Tomineová, Praha 7, Keramická 3

V Praze 26.dubna 1980

Rudolf Batték Marie Kremáčková
 mluvčí Charty 77 mluvčí Charty 77

Miloš Rejchrt
 mluvčí Charty 77

X X X X X X X X X X X X X X X X X

Příspěvek k problematice důchodců

Vztah společnosti k lidem, kteří pro nemoc či stáří nemohou pracovat, je jedním z významných kritérií její humánnosti. Řeč o staré lidi patří v každé vyspělé společnosti k základním zásadám sociální politiky. Avšak i zde se u nás - tak jako v okolním městicím se světě - spolu s jinými negativními sklonky objevuje zvýšení mezilišských vztahů, i ochabnutí vědomí obecné sounáležitosti. Starí lidé, kteří stojí vůči znelidňujícím vlivům technické civilizace a centralizované společnosti často bezmoci a osamocení, jsou jimi také nejcitelnější postižení. I řezíkový a ponížující přístup k lidem starým jako těm, kteří se přizívají na výsledcích práce aktívního obyvatelstva, se projevuje nekdy jak v byrokratickém jednání mnoha úředních míst, tak v nedostatku pečovatelů o osamělé staré lidi či často v krutém nezájmu dětí o vlastní rodiče.

Nejobre postavení starých spoluobčanů je dluhem každého z nás, a jeho zlepšení je úkolem všech občanů i celé společnosti. Jsme si vědomi toho, že důstojné starí není zdaleka ani jen záležitostí hmotného zabezpečení. Jelikož však i v této oblasti je patrně řada nedostatků a právě zde by bylo účinné řešení na celospolečenské úrovni pomáhne snadné, rozhodli jsme se zveřejnit příspěvek "Důchodci v Československu", který chápeme jako jeden z podnětů k širšímu z racování sociální a zdravotnické péče.

Na základě skutečnosti, uvedených v textu, se obracíme na kompetentní činitele se žádostí o zvýšení všech důchodů a zajistění plynulého zvyšování důchodů úměrně k obecné inflaci.

V harmonické společnosti mají starí lidé důstojné a nezastupitelné místo: Veřejná sociální péče, poskytovaná jim společností, je jenom splátkou dluhu, který vůči svým předchůdcům mají mladší generace. Umožnit starým lidem život bez obav o zajištění materiálních potřeb je projevem zaslužené důsty k nim a podnětem k tomu, aby se společnost vyučovala i s jinými náležitými otázkami starí.

Praha 5.5.1980

Rudolf Batték
 mluvčí Charty 77

Marie Kremáčková
 mluvčí Charty 77

Miloš Rejchrt
 mluvčí Charty 77

Důchodci v Československu

Článek 11 Mezinárodního smlouvy o hospodářských, sociálních a kulturních právech: "záprávo každého na primářenou životní úroveň... a na neustálé zlepšování životních podmínek."

Pro velkou část starobních důchodců znamená přechod do důchodu náhlý a značný pokles příjmu a tím i životní úrovně. V r.1978 činil tento pokles 43%. Je nedávna oficiálně stanovené životní minimum pro jednátlivce 600,- Kčs měsíčně představuje při stoupající cenové hladině životření a neumožnuje výdaje na jiné hodnoty než na základní potraviny. Jeho zvýšení na 780 Kčs v červenci 1979 situaci příliš nezmnilo a nědo bylo provedeno citelným zvýšením nezbytných výdajů každého občana včetně důchodců /světlo, plyn, topení/. Tiské zvýšení cestních důchodů o 30 Kčs měsíčně neznamená zlepšení postavení většiny důchodců zvláště v domácnostech, kde není žádny výdělečně činný člen.

1. Důchodci - poměr velká část čs. obyvatelstva

Důchodci tvoří poměrně velkou část čs. obyvatelstva. V r.1980 činila věková hranice 60 a více let 11,6% obyvatelstva ČSSR, v r.1977 již 16,4% /statistická ročenka 1978, s.91 - všechny údaje jsou z tohoto pramene, pokud není uveden jiný/.

Absolutní počet obyvatelstva důchodového věku byl v roce 1977

ženy 55 let a více 1,849.000

muži 60 let a více 1,316.000

Z temu pozn.: Tyto údaje nejsou zcela přesné. Existují u nás polečenské skupiny, které mají nižší věkovou hranici pro důchody, ať již pro námálovou práci /horníci/, nebo pro politická privilegia /např. bezpečnost, armáda/. Uvedená čísla vyjadrují stav u převážné většiny obyvatelstva.

Celkový počet obyvatelstva v důchodovém věku byl tedy v roce 1977 2,855.000 /str. 96/. To bylo téměř 20% větší obyvatelstva /větší děti a mládež do 15 let/. Kromě toho bylo v r. 1977 v ČSSR 797.000 jiných důchodců, tedy dalších 2% obyvatelstva. Životní úroveň tak velké části populace je významným kritériem pro celkovou životní úroveň společnosti.

2. Aktivní důchodců - srovnání s příjmy pracovní aktivního obyvatelstva

statistická ročenka 1978/a. 514/ uvádí údaje o příjmech všech hospodářských domácností podle sociálních skupin pro r. 1976. Podle těchto údajů byl průměrný měsíční příjem na hlavu/ 1.236 Kčs. U důchodců bez aktívного člena domácnosti byl v této roce průměrný měsíční důchod 977 Kčs. Domácnosti důchodců tvořily tehdy 1,3% všech domácností /1,61 mil. obyvatel/. Jde o domácnosti důchodců bez aktívne činného člena. Domácnosti důchodců s aktívne činným členem byly 0,7%, - cílem tedy je 0,6% domácností důchodců.

Tod 600 Kčs na hlavu mělo tehdy 10,5% domácností bez aktívne činného člena /asi čtvrt milionu osob/.

Si tři čtvrti milionu osob z domácností bez aktívne činného ekonomicky aktívniho člena mělo měsíční příjem pod 1.000 Kčs.

Od 1.000 Kčs na hlavu mělo 65,4% domácností důchodců bez aktívne ekonomicky činného člena /plus 0,4% domácností důchodců s aktívni členem/.

Zvýšení minimálních důchodů v červenci 1978 u jednotlivce na 780 Kčs se u ostatních důchodců o 30 Kčs měsíčně podstatně nezlepšilo situaci důchodců, nebot stoupaly i životní náklady.

3. Krajiní pol - bohatí a chudí

Jedním z hauzárních cílů socialismu je odstranění příkrych sociálních rozdílů. Zkoumáme-li situaci po více než deseti letech po osvobození, ukáže se, že příkry sociální rozdíly trvají. Pouze se zmnila povaha společenských vrstev, které tvoří krajní poly nejchudších a nejbohatších.

U skupině velmi bohatých lze bezprostředně z oficiálních statistik využít velmi málo. Zmíněná tabulka o rozložení příjmů v domácnostech podle sociálních skupin v r. 1976 určuje nejvyšší příjmovou kategorii s ročním příjmem 31.300 Kčs a výše - tedy 2.600 měsíčně a výše. Oba "z výše" nemá vlastné hranice. Ale i z této tabulky lze dojít k určitým závěrům. Pouze 1,6% domácností dělníků dosahuje tohoto příjmu. Největší podíl v této příjmové kategorii má nejmenší skupina "zpracovatelci" /5,5%, do níž je zařazen generální ředitel, ministr i vrátný. Velká část domácností uvedených v této statistice měla příjem pod stanovený průměr na hlavu. /1.236 Kčs měsíčně = 47,7%; 72,3% domácností měla příjem nižší než 1.000 Kčs na hlavu./ Výše průměrného příjmu byly tedy ovlivněna početně malou skupinou a velmi vysokými příjmy.

Oficiální statistiky neuvádějí příjmy v odvětvích, kde lze předpokládat velké zastoupení nejlépe placených osob /vyšší složky státního a státního správce, armáda, bezpečnost apod./ Navíc mnoho středních a vyšších kádrů disponuje fondy a má možnost větších výdělků. Jisté možnosti vedlejších příjmů mají i některá pracovní odvětví /např. tam, kde se manipuluje s nedostatkem zbožím/. Oficiální statistika teto faktu nemá záhy zachytit.

Privilégovaná skupina nepocitila zvýšení cen ani v červenci 1979. Měsíční platy příslušníků ČSSR a armádních důstojníků byly počle hodnosti zvýšeny o 300-700 Kčs. Tím se jistě zvětšil rozdíl příjmů mezi privilegovanými skupinami a ostatním obyvatelstvem.

4. Důchodci - nejchudší vrstva obyvatelstva

Směrnice z V. sjedtu KSC uvádí: "Příjmy důchodců byly v minulém roce o 6 miliard vyšší než v roce 1970."

Podívejme se na toto číslo střízlivě: v roce 1970 bylo vyplateno 3,319.000 důchodců. Na osobu by tedy připadlo z entěch 6 miliard 150 Kčs

měsíčně, ale i te je nejfrekventovaně; počet důchodů totiž každý rok roste. V r. 1977 bylo již 3,672.000 důchodů, v r. 1978 3,718.000 /RP z 26.1.1979/.

To se týká i zvýšení důchodů v červenci 1979, které "představuje v ročním objemu částku 1,2 miliardy Kčs a týká se více než 3 mil. důchodů /RP z 21.7.1979/. S úpravou nejnižších důchodů je to náklad 1,7 miliardy za rok. Pro srovnání: je to nejméně 2-3x nižší částka než činí náklady na nový Palác kultury v Praze.

Úprava důchodů k 1.1.1978 byla již zcela nezbytná. Vzdýt v r. 1970 mělo 11% důchodů důchod pod 400 Kčs měsíčně, 45% pod 600 Kčs a 65% pod 800 Kčs měsíčně.

I po úpravě důchodů v r. 1978 zůstaly průměrné starobní důchody nízké. V r. 1977 byl starobní důchod na člena domácnosti u samostatné hospodařících 381 Kčs měsíčně /vdevecké důchody činily dokonce 411 Kčs, tedy o 1,2% Kčs více než v r. 1978/, u družstevníků 717 Kčs měsíčně, a u kategorie kuricí značené jako "pracovníci" 1.095 Kčs měsíčně /statistická ročenka 1977, s. 39/.

Náklad důchodů je ve srovnání s průměrným růstem mezd a cen nepatrný. Mezi léty 1970-77 se zvýšily starobní důchody "pracovníků" o 1% Kčs měsíčně - tedy o něco výše než 1%: z 1.095 na 1.107 Kčs /tamtéž/.

3. Přechod do důchodu - prudký pokles životního úroveň

Prudký pokles přijmu po nastoupení do důchodu má následky netoliké ekonomické. Tato změna je pro mnohé důchodce tvrdým zásahem do jejich celkového způsobu života. To vede často ke zhoršení důležitého stavu těchto lidí, k ohrožení jejich celkového postavení, společenské prestiže, někdy i k ohřesaní jejich postavení v rodině.

A nelze výše důchodu k výši mezd je u nás nepříznivá ve srovnání s východoevropskými zeměmi /kromě NDR/. Toto rálesce bylo k 1.1.1976 /u srovnávaných zemí k 1.1.1977/ nížší ve srovnání s Bulharskem, Rumunskem, SSSR, Maďarskem a Polskem. U nejnižší platové kategorie /30% průměrného příjmu/ byly tyto rozdíly: SSSR 3%, Bulharsko 7%, Rumunsko 6%, Maďarsko 7%, Policie jsou tyto rálesce nepříznivé ve srovnání s Maďarskem a Polskem. U skupiny na úrovni průměrné mzdy byly tyto rozdíly: SSSR 4%, Bulharsko 5%, Rumunsko 6%, Maďarsko 9%, /Informerator č. 4, srpen 1978, s. 4/.

Nepříznivé je pro nás také srovnání s evropskými kapitálnistickými zeměmi jako je Francie, Německo, Rakousko, Švédsko, Itálie aj.

4. Zlepšba demografického přizpůsobování výše důchodů rostoucím cenám a mzdám
Rálesení tak nepříznivého prudkého zlomu v příjmech při přechodu do důchodu je naprostě nutné, nemá-li se u nás zvětšovat vrstva obyvatelstva žijícího ne pokraji životního minima nebo pod ním. A tomu je nutné dynamické pojetí důchodového zabezpečení, tj. neutálalého přizpůsobování výše důchodů růstu mezd a cen.

V některých zemích bylo již pravidelné přizpůsobování výše důchodů růstu mezd /a cen/ uzákoněno /Rakousko, Něm./.

Dynamické pojetí výpočtu důchodů - jejich přizpůsobování růstu mezd by znamenalo, že i důchodci mají prospech z rozvoje národního hospodářství a že se příliš nezvětšuje disproporce mezi průměrnými výdělkami a průměrnými důchody.

Považujeme tento postup za jediné řešení, které může zabránit katastrofální situaci, v níž se postupně ocítá stále větší část důchodců.

5. Pracující důchodci

Zatímco k zemím s nejnižší velkou hranicí pro přechod do důchodu. To je skutečnost pozitivní v humánní. Vnucuje se však otázka, zda velmi nízké důchody nepřesobí jako ekonomický rátlak pro pracovní činnost i po nároku na důchod.

Mikrocensus v r. 1971 ukázal, že z celkového počtu pracujících důchodců /u nás je jich 700-800.000/ bylo 49% s důchodem pod 800 Kčs měsíčně a 38% pracujících důchodců mělo důchod do 800 Kčs měsíčně.

Důchodci, kteří po příznivém důchodu nikdy nepracovali, uvedli jako důvod, že se necítí zdrávi: 7% mužů a 6% žen. Je zjevné, že hlavní pohnutkou pokračování v práci jsou nízké důchody. /Ve zmíněném mikrocenzu pouze 1,1% mužů-důchodců odpovídalo klasifikaci, zda stačí důchod na životní, a dotázaných žen pouze 4,5%./

Pro důchodce, kteří chtějí pracovat

Tyto údaje jsou staršího data, ale stále platí, protože ekonomická situace důchodců se nezlepšuje. To znamená, že část důchodců je z ekonomických důvodů nutna přesunout přechod do důchodu nad státem určenou věkovou hranici. Týká se to hlavně dělníků-důchodců, kteří tvorí více než 50% z celkového počtu pracujících důchodců.

Pro důchodce, kteří chtějí pracovat, je také náleží problém najít vhodné zaměstnání či sjednat nějaký pracovní poměr na dobu určitou, a taky jsme svědky, že v době vědecko-technické revoluce, computerů a proklesovaného nedostatku pracovníků důchodci mající zájem o brigády pilně sledují v novinách rubriku "volná místa" nebo se po televizních volných místech optávají ve svém okolí. Většinou však bezvýsledně, protože organizace hledají prakticky výhradně jen stálé pracovníky... /náhled z 1.4.1978/.

S. Životní náklady důchodců a životní minima

Výše minimálního důchodu se udržuje na hladině 40-42% průměrné spotřeby. Domníváme se, že již dnes poživatelé nejnižších státem povolených důchodů jsou pod horním bodem pásmu existenčního minima. To se týká zvláště domácností důchodců bez ekonomicky aktivního člena. Ristí ti i po úpravě důchodů v červenci 1979. Několik příkladů ze statistické rečenky 1978: nákupy v maloobchodech stoupaly v r.1977 proti r.1976 o 40% /s.131/. To se nemůže týkat důchodců - důchody nemají takovou dynamiku.

U důchodců tvorí ve skladbě výdažů největší podíl potraviny. V r.1977 připadlo ve skladbě výdažů na potraviny a veřejné stravování u dělníků 40,7%, u zaměstnanců 35,8%, u rolníků 27,1% všech výdažů. Tento podíl je vyšší u nižších příjmů, protože určité množství potravin je nezbytné k udržení života. Výdaje důchodců na potraviny činily v téže roce 935 všech výdažů. Relativně vysoký byl u důchodců také podíl nákladů na služby: 15,4% /s.132/.

Zvýšení nákladů na základní existenční prostředky v červenci 1979 /elektřina, plná, teplo o 50%, poštovné o 100%/ postihlo krutě důchodce a sotva je může snášet měsíční zvýšení důchodu o 30 Kčs. Pro neprostou většinu důchodců se např. vlastnictví telefonní stanice stává finančně nejnoseň.

Cílovou představou důchodového zabezpečení by mělo být zájistění možnosti pokračovat v návyklé životní úrovni. Tento princip zastávají odborníci v zemích svazu a je obsažen v Chartě světové odborové **federačace**. To však vyžaduje dynamický přístup k previdebnému přizpůsobování důchodů růstu pracovních příjmů a cen. Předpokladem je optimální koncepcie, která by přiblížela ke všem s tím souvisejícím faktorům. Rýsuje se i nutnost přestavby v rozdělení příjmů pracovne aktívniho obyvatelstva a důchodců.

X X X X X X X X X X X X X X X X

sdílení č. 177 /Zásah proti přednáškám/

ve středu 3.4.1980 se mělo konat další přednáška dr. Julia Tomina v nemocnicí ulici č. 1, kterou policisté opět zadrželi. Arona dr. Tomina byli po 40 hodin nezákonné zadržování Luděk Bejnal, Roman Lánský, Jiří Štěfka a Pavel Smid. Jiří Štěfka byl estřínan a Pavel Smid eurově zbit.

V sobotu 1.4. měl v bytě Julia Tomina děkan Balliol College z Oxfordu pan Anthony Kenny přednášet o etice aristotela v rámci Tominova filosofického kurzu. Přednáška probíhala necelou hodinu, když do bytu vniklo asi 20 uniformovaných a neuniformovaných policistů. Učastníci přednášky - šlo o více než 20 osob - včetně přednášejícího a jeho manželky byli převezeni do budovy kanceláří v Bertolenu jeho ulici. Nezi zadrženými byl také francouzský státní příslušník Jacques Lasker. Všichni tři cizinci byli po několika hodinovém výslechu vyvezeni na hranice Československa s NDR. Na dotaz ministerstva zahraničí Velké Británie odpovídalo čs. zastupitelství v Londýně, že děkan oxfordské koleje a jeho manželka byli vypovězeni z ČSSR, protože porušovali platné čs. zákony.

Územníci účastníci přednášky byli zadržováni 40 hodin /pro údajné podezření z výtržnictví/ a dostali policijskou výstrahu, že pokud ba se ještě jednou zúčastníli "podobného nezákonného shromáždění typu Tomin, Bejnal" mohou být stíhání pro výtržnictví podle § 204 tr.z. Na dotazy dr. Tomina a jeho posluchačů po zákonnému podkladu těchto opakovaných zákroků policiisté stereotypně odpovídali, že přednášky se konat nebudu, protože oni si to neřeší a jsou rozhodnuti jejich konání zamezit.

Výber na obranu nespravedlivě stíhaných se domnívá, že tento způsob výkazu zákona, ch kterém není třeba koncentrovat.

24. dubna 1980

Výber na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X XXX X X X X

Zpráva o fyzických pro nároky od souzených - duben 1980

Petr Uhl

Souzen k 5 letům vězení v I.R.V., je vězněn v pevnosti Mirov, adresu: P.U., nro.8.10.1941, PS 1/6, PsC 789 53 Mirov.

Petr Uhl je těž bez právního zastoupení. JUDr. Milan Lindner, který ho zastupoval až do pravomocného od souzení, ho již zastupovat nebude. Zatím se nepodařilo sňhat nového právníka.

Petr Uhl stíhá nový trestní řád s zákonem o výkonu trestu odňtí svobody, které mu byly odebrány hned po příchodu na Mirov. Tuké mu byla odebrána učebnice němčiny. Vaznové od souzení podlehl hlavy tr.z. se na Mirově neasí učit cizím jazykům. Rovněž mu byly zabaveny poznámky, které si dálal k zamyšlené žádosti o obnovu soudního řízení.

Korespondence od manželky není doručována pravidelně, ani jedna třetina dopisů je zadržena a jasou mu přečteny jen některé úryvky. kpt. Špaček, který je vyhledávatelem tržinnosti na Mirově, poruší listovní tajemství v případě Petra tím, že dává čist některým spolužákům dopisy, které Petr Uhl dostává od manželky. /Máj je ve snaze získat co nejvíce informací z jejich obsahu./

19. dubna skončila na Mirově "topná sezóna" a současně bylo věznám odbrána zimní výbava /stejnokroj/ a nahrazena výbavou letní. Je pochopitelné, že v prostorách středověkého hradu s tlustými kameny zdi musí proto vězňové trpat zimou.

Petr Uhl byl též podrobán svídkovskému výslechu v tr.vaci občana NDR Lutze Hesse. Vyslech provedl plukovník Jörg z priského STB.

Petr Uhl je zaměstnán na pracovišti metry a měku, kde opracovává bakenlit a hliník. Nedostava všechny alky, které zde dříve vězňové vzhledem k práznosti pracovního prostředí dostávali.

Do propuštění mu zbyvají 4 roky a 1 měsíc.

Václav Havla

Souzen na 4 a 1/2 roku vězení v I.R.V., vězněn v Kářmenicích u Ostravy. Adresa: V.R., nro.5.10.1936, č.9638/42 NVJ Kářmenice, PS 4, PU 13, PS 71, Ok. Ostrava 1).

V dubnu nedočkal od Václava Havla jeden dopis a zdá se, že jo nucen některé dopisy po zásluhu cenzury přepisovat. Od rodiny dostal pravděpodobně dopisy všechny.

Citujeme:

"V mém životě není nic zvláštního nového. Miluji pracovat, ba lze říct, že jo sam stále zaneprázdňují, protože všechny mé výsledky zatím uspokojivé nejsou. Příčeněk nadeje na přímečnejší zařazení pondělku zasadby."

Do konce trestu zbyvá Václavovi 4 roky a 7 měsíců.

Václav Denda

Souzen na 4 roky vězení v I.R.V., vězněn rovněž v Kářmenicích, adresa: V.R., nro.5.8.1946, č.9634/42, čile sice se stejná.

V dubnu došly pouze tři dopisy, poslední je z 20.4. Citujeme: "Jak totiž znám, děti moje, že kdo život svůj ztratí pro Pána, nebezpeje jeji, a všechny mé zkoušnosti mi zatím potvrzuji, že to platí desátka, a že veďkeré starosti a veďkeré hokynářské úvahy, stejněli to zat to a jame-li k tomu či onemu připraveni, jsou zbytečné a dokonale počítaté /estatně jak známo, první výfusoval křistův kříž nahořy nimojdoucí cestou na Kalvárii/."

"Vidí, ono vlastně všechno zádina docela pekné nebo alešpon zajímavě, včetně světelné ařízové cesty, a také těch, kde se alešpon pokusí vykročit, je vlastně víc, než by se na první pohled mohlo zdát - jenže prove veseli a to od běží zádina ve skutečnosti až tam, kde se běžes až k horčesu konci a možná je jen k nisu...""...pochybnosti a propasti podstatně patří k věci a prostě se jim nevýhneme. Jinak by ztratil život pro jeho záchraru bylo by věci obratného kalkulu a existenciální sázky."

"Mála se na nás přijeli podívat pánové z Prahy, včetně panu doktora ze sekretariátu ministra vnitra, sám řečející/, projevili nelibost nad publikací našich dopisů, poklábosili a zase odjali - takže nezbývá než čekat, co z toho pojde. Nezhodně nevypadali na to, že by nás hodlali pustit, ba spíše naopak..."

Jiří Dienstbier

Odsouzen ke 3 letům vězení v I.NV, vězněn v táboře v Hafmanicích, adresa: Jiří Dienstbier, 9657/A2, dálé stejná.

Jeho zdravotní stav je stále stejný. Dopisy chodí v poslední době nepravidelně, sází s třináctidenní pauzou. Z dopisů od příbuzných mu byl jeden zcela zadřen /s odvoláním na "nečitelnost"/, z některých mu byly přeštěny pouze pasáže, nebot zbytek byl považován za "závodový".

Z jeho dopisů citujeme:

"Je-li pracovní sebota, a tento měsíc u nás kromě jedné obligátní v měsíci česká ještě celostátní pracovní den a jedné ostravské, jsou mé staré kosti celé polámené, ale hlavně chybí čas na trochu duševní regenerace. Při práci totiž musím celou dobu intenzivně myslit na to, jaké jácky možkat... a i když mi to celkem jde a normu překračuji, nejde to automaticky."
"...překročil jsem požadovaný limit na nejlepší stravenku a tak dostávám víc chleba a knedlíků, lepší paštiku, větší kousek Harry či špeku a v neděli dvojjasobný kus bůčku."

"...máli jsme tu návštěvu, pracovníky Federálního ministerstva vnitra. Vše všech příbuzných se týkala jejich neuspokojenost s tím, že jste poskytli dopisy k publikaci. Jinak to byl všeobecný pohover, při něm nám připomnali, abychom si nedělali narmé neděje. Řekl jsem panu doktorovi, že si jde nedělat a v tom se tu všechni shodujeme a vy zřejmě s námi. Vědět stěží čist noviny. Chtěli také, abychom nedělali nic ke sportskádě. Ujistil jsem je, že by nás to sni nenapadlo..."

"...ocela mne pobavilo, že i venku vladne směstační náleza, která je denněm údlem zde..."

"Pořádal jsem včera k večeru menší hostinu pro pár přátel. /já,mál narozeniny./ Vyrobil jsem přes stovku obložených chlebíčků ze 7 kousků, 3 krajíců chleba, 10 dkg hlevíkového salámu, kousíčku uheráku ještě z balíčku, dvou kyselých okurek, půl játrové paštiky, jedné cibule, kousku Harry a sádla. Zkrátka jako Kristus..."

Otto Bednářová

Odsouzena ke 3 letům vězení v I.NV, adresa: O.B., nro.1a.6.1927, Ústav SNV ČSR, Po 115/6, PSČ 746 49 Opava.

Po nemalých obstrukcích ze strany věznitelů se 27.dubna 1980 uskutečnila v opavské věznici návštěva /příbuzných/, a tak jsme měli možnost s Otkou po více než 4 měsících poprvé živě ho vořit. Pohover trval hodinu a předali jsme potrovinevý balíček a hygienické potřeby. Otka mála velkou radost a celá návštěva proběhla v klidu a bez přerušení. Záručející všek bylo zjištění, že se její zdravotní stav stále zhoršuje. Přesto, že se Otka snaží maximálně ušetřit svých sil a využívá každé chvíliky k odpočinku, cítí se permanentně unavená a vyčerpaná. Hostívá sice tzv.dietu, avšak te neodpovídá povaze jejího onemocnění, neobsahuje např.tvaroh, který tvoril základ její stravy, když byla na svobodě, též neobsahuje cukr a naopak obsahuje některé látky, které Otka jíst nesnáší, např.tuky. Krotě jí velmi málo a při plném pracovním nasazení slabne a ztrácí na váze /z původních 65 již má jen 54 kg/. Bohled na její pohublé ruce a obličeji byl trýznivý.

Všimli jsme si, že v opavské věznici jsou k pozorování věznů instalovány průmyslové televizní kamery /námísto obvyklých kúkátek ve dvařích/. Psychologický dopad tohoto opatrání je zřejmý - vězňové jsou nebo mohou být sledováni kdykoliv a nepetržitě.

Otka všechny přátelé pozdravuje.

Z jejich dopisů citujeme:

"Kromě obtíží zdravotních, o kterých jsem psala, se neobjevilo nic dalšího. Občas pobolívá šlučník, nohy otékají stále, ty červené jaterní pavoučky mám pořád, uševaná jsem hodně, dietu si upravuju po svém, protože salám a uzeniny nemohu /potom mě totiž bolí šlučník/, tak to prostě vyměchávám, abych si nezkomplikovala život ještě více. Slinivka momentálně nezlobí, užívám všechny léky jako doma a využívám každou chvíliku k tomu, abych si lehla. Kdykoli to udělám, v momentě usnu. Třeba jen na chvíliku, z toho vidím, jak jsem unavená."

"...Jirka a Honza ti asi řeknou, že jsem hodně hubená. Je to pravda. Českám ne zprávu od městského soudu - přerušení výkonu trestu se zdravotních důvodů. Jsem skutečně stále unavenější. Je to pochopitelné. Vždyť jsem byla šest let v invalidním důchodu, jistě na pro nic a za nic. Ještě vysvětluju - patřím k lidem, kteří musí hodně opatřit a odpovídat. Jídlo mi proto dělá potíže. Všeck to víš, že najsem žádny volný jedlík. Jsem po jídle vždycky strašně unavená a všecko má boli. Vždycky mi lékaři říkali, abych hodně odpovídala, když mohu jen málo jíst. To víš, ted mám místo invalidního důchodu přece jen náraz - 8 hodin práce, přitom jistě nejlepší, jakou zde mohu mít. Ale je to 8 hodin a já najsem prostě zdravá. V tom je ten problém."

Otce zůvá do konce trestu ještě 2 roky a 1 měsíc.

Jaroslav Šebesta

Adresa: Řeč 79, 412 81 Litoměřice.

Vzhledem k nejpřísnější hermetické izolaci nemá rodina o Jaroslavovi téměř žádné zprávy. Po několikaletém dálí byl v dubnu povolen anglicko-český slovníček/Jrč. byl ve stejné věznici již 3 roky při výkonu prvního trestu/ a jedno číslo časopisu "Nová doba" v angličtině, přičemž evžen např. učebnice angličtiny povolená nebyla.

Pokud jde o jeho pracovní zařazení, je pravděpodobné, že je na stejném jako při minulém trestu, tj. výroba malých květin z papíru a drátku apod.

Jaroslav se má z vězení vrátit v prosinci t.r.

X X X X X X X X X X X X X X X X

Julius Tomín: Musí to být?

/Ještě jeden otevřený dopis ministru vnitra ČSSR.../

...Panu ministru, mám vážné důvody k domněnce, že v případě předvolání ze dne 5.května na středu 7.května jde o další zneužití, 19 zákona č.40/1974. Přesto se do budovy OS SNS dostavím a tak jako vždy se budu i tentokrát příslušníků bezpečnosti ptát, jaký trestný čin, přečin či přestupek mohu svým vysvětlením pomoci objasnit a jakou pohřešovanou osobu mohu svým vysvětlením pomoci vypátrat. Nepodejji-li mi příslušníci bezpečnosti uspokojivé vysvětlení toho, co je opravnuje k mému předvolání, bude rádot, abych byl neprodleně propuštěn...

...Panu ministru, nebudu-li z budovy propuštěn do 18.00, zahájím desetidenní hladovku protestní. Protestní hladovku zahájam rovněž v případě, že příslušníci bezpečnosti budou zabranovat dnes večer našim přátelům ve vstupu do našeho bytu a pokusí se tak již po sedmé zabránit našim středočním hovorům o filosofii. O krátkou přednášku se pokusím i během hladovky, ve středu 14.května. Pokud 14.května příslušníci bezpečnosti proti našemu setkání nezasáhnou, protestní hladovku tímto dnem ukončím...

...má ještě naše společnost možnost změnit se natolik, aby v ní mělo mítce několik mladých lidí, kteří se chtají společně tázat, zda jim rozvoj vlastního vzdělání umožní žít dobrý, silný, rovný lidský život?

Julius Tomín: Musílo to být?

Jak jsem Vás již informoval ve svém předchozím kopise, byl jsem předvolán na OS SNS v ulici Fr. Fiška č.14. Na předvolání, jež bylo n. 15.00 odpoledne, jsem se dostavil. Malou chvíli jsem čekal ve vratnici, pak si přešel příbě starší pán v civilu. Nekl mi, že o věci není informován, vyšetrovatel je však již na cestě. Pak mi začal vykládat o hudbě, to že mě jako filosofa jistě bude zajímat...

...o hudbou to měte trochu jako s láskou, citlivé ženy filozofii, že nejlépe umí milovat moží mezi čtyřicítkou a padesátkou. Vezmáte si Beethovena, jaká to byla čistá a citlivá duše, jak revoluční byla jeho hudba, teho by nacisté popravili jako prvního, tak nebyli schopni snést jeho hudbu...

...si v půl šesté byl starší pán z hudebními zájmy vystřídal s jedním mužem, také v civilu, který mi oznamil, že bych mohl být stíhan pro poškození zájmu republiky v cizině, a začal mi číst úryvky ze zahraničního tisku, kde byly - většinou dosti přesné - popisovány dosavadní zásahy příslušníků bezpečnosti proti našim středočním besedám o filosofii. Nadporučíku Beranovi - tak se mi představil - jsem sdělil, že už kvůli Bezpečnosti

pevákuji ze svou povinnost informovat naši i zahraniční veřejnost o každém zásahu příslušníků bezpečnosti proti našemu vzdálovacímu úsilí. Nadporučíku Bartnovi jsem dálé oznamil, že pokud mne nepropustí do půl sedmé, zahájím desetidenní protestní hladovku. Krátce po půl sedmé mne převezli do Bartolomejské ulice. V Bartolomejské ulici na mne prveovala celá řada příslušníků tajné bezpečnosti, do paměti se mi vryly zvláště dva. Příslušník A/nepředstavili se mi/přecházeli vyšetřovací místnosti a vždy, když přišel ke mně, mne udeřil tupým uderem dlaní do hlavy, popadl mne za vlasy, několikrát mnu prudce zacloumal a řekl: "Tady nám nespote, pane Tomáši." Krok ke dveřím krok zpět a znova se to opakovalo. Oddychl jsem si vždy jen na pět kroků k oknu a dalších pět kroků zpět ke mně. Pro změnu mne příslušník A občas jen prudce škubal za vlasy na spáncích. Kdy cesté k oknu z jedné strany, při cestě ke dveřím z druhé strany. V místnosti byl celou tu dobu přítomen ještě příslušník B, ten stál u okna. V této fázi mě nevyslychali, bavili se mezi sebou: A: "To prý je filosof?" - B: "Jeho filosofii prohlédne nežádostí i malé dítě." - A: "Je to hlbědek, patří na psychiatrii." A: "Prý má doktorát. To bych chtal vedět za co." B: "Baláto pro peníze. Doktorát má taky koupenej..." To čase příslušník A zazířil: "Když s vámi mluví, budete stát!" Vzpomínal jsem, pane ministře, na ustanovení § 2 zák. 40/1974 o SNB: "Sbor národní bezpečnosti přispívá k tomu, aby všechni občané mohli uplatňovat svá práva při plném zachování své důležitosti a osobní svobody v souladu s právním rámem a zájmy socialistické společnosti." Zůstal jsem sedět, příslušníci A a B ke mně přiskočili, zvedli mne ze židle a strčili mne ke zdi. Příslušník B: "Otíráte nám sed. Postupte do středu místnosti!" U krok jsem ustoupil ode zdi. Příslušník A: "Ne vidíte, že se nás neúčtuje poslouchat! Mí to tak moc nechtělo." Odskočil jsem si sednout. Křížli, abych vstal, pak ke mně přiskočili, kroutili mi ruce za záda, nakonec mě hedili na zem. Když jsem se pokoušel držet slespon hlavu vztýcenou, srazil mě ji příslušník A k zemi. Příslušník A i B těžce oddechovali a prudce přecházeli po místnosti. Příslušník A mne kopl do ruky. Po chvíli ke mně znova přiskočili a kroucením rukou mne zvedali. Když mne skoro zvedli, nechali mne zase padnout a zádali mne zvedat ze nohy a drželi mě ve stojí na hlavě. Nakonec, asi vysíleni, si zavolali ještě třetího a společnými silami mne usadili na židli. Když pak přicházeli další příslušníci, říkali jim: "Tak si představte, zase si nám tu lehl na zem. Exhibicionista!" Příslušníci odpovídali: "Ten patří na psychiatrii. To přece každý ví." Příslušník B přinesl po čase protokol: "Varuji vás, abyste okamžitě ustal ve své přednáškové činnosti. Jinek vám v tom zadržíme všechny zákonyní prostředky. Berete výstrahu na vědomí?" Do protokolu jsem diktoval: "Výstrahu nemohu vzít na vědomí, protože obzahuje protisluh. Jsem přesvědčen, že neexistují žádné zákonyní prostředky, kterými by v naší zemi..." Vtom mi všechni skočili do řeči, že nemám práv užívat slov "naše země", že moje země je Anglie. Protokol nakonec zůstal nedokončen a nepodepsán...

- Pak se znova objevil pán, který s J.Tominem hovořil o hudbě. Tentokrát vykládal o sobě a o své rodině. Tento monolog byl přerušen příslušníkem B, který odvedl J.Tomina do celý předběžného zadržení v konviktské ulici bez udání důvodu zadržení. V závěru dopisu J.Tomina piše:

...Po příchodu domů jsem se dozvěděl, že večer toho dne byli v našem bytě zadrženi, vyslycháni a na celý předběžného zadržení odvedeni moji přátelé Dagmar Chrenková, Jana Kučerová, David Němec, Luděk Bednář, Pavla Němcová, Václav Vráňová, Markéta Němcová, Ladislav Lis, Lenka Dvořáková, Jan Bednář a Rudolf Bettek. Pane ministře, oznamují vám, že vez středu 7.května v 18,30 jsem zahájil protestní hladovku.

XXXXXX

Krátké zprávy:

Sopis Tomáše Biská o objevu odposlouchávacího zařízení v prostorách evangelické fary v Leleci jsme zveřejnili v Informacích o Chartě č.19 r.1979. Krajská prokuratura v Lounách Králové /jménovite Jur.školce Bráblík/ zaslela Tomáši Biskovi v sňeznu t.r. usnesení z nhož vyjímat:

"Dlestatní oznamení Ing.T.Biská ze dne 14.listopadu 1979 pro trestný čin porušování danovní svobody podle č.z. 208 tr.z., který měl být spáchán tím, že

v blíže nezjištěné době před 21.říjnem 1979 v Tělicích, č.svítavy, byl neznámou osobou v bytě označovatele ukryt přístroj určený k odposlouchávání rozhovorů podle ustanovení § 159 odst.1 tr.ř. se očkildá.

...nepodařilo se zjistit, kdy a kym bylo zařízení v označeném objektu instalováno. A chlédem na technický stav a dobu výroby součástek zařízení nelze vyloučit, že zařízení bylo umístěno již před více lety. Je však možné, že k tomu mohlo dojít i nedávno před 21.10.1979. Novinku nebylo prokázáno, že jakým účelem bylo zařízení umístěno. Zde skutečně neznámý poslatel měl zájem o osobu ing.T.Biske, či zde zařízení bylo umístěno za jiným účelem, např. aby umístění zařízení mohlo být vytyčeno bezpečnostním orgánům.

protože současné prováděním nebylo prokázáno, že by v souvislosti umístění zařízení do bytu označovatele někdo vnikl násilím nebo pohrdíkou násilí a že účelem v § 159 odst.1 tr.z. uvedeným, a protože nebyly zjištěny ani důvody k jinému vyřízení oznamení ve smyslu § 159 odst.1 písm.a,b tr.ř., bylo třeba ozámení podle ustanovení § 159 odst.1. věte první tr.ř. vyřídit odložením, jak se shora stalo.

Počátkem dubna t.r. se obrátila skupina asi 150 žubických občanů na MNV v Žubici s žádostí o vrácení pamětní desky na budovu městského muzea.

Véžení:

Vzhledem k tomu, že se blíží 25.výročí osvobození Česka Rudou armádou, rádi bychom vzpomněli na americké vojáky 4.pancéřové divize, kteří přinesli svobodu našemu městu. Jako žubští občané chceme tiše, vžádat o nevrácení pamětní desky na budovu městského muzea.

V Žubici dne 10.dubna

odpověď ze strany establishmentu byla následující:

Ve středu 16.dubna přijeli důstojníci plzeňského StB a provedli informativní /neprotokolovaný/ vyslech Michaela Cernegy, který petici podepsal jako ručitele za prevost podpisem.

2. a 3.dubna byla odpověď řečedů ještě výraznější.

M.Cernegy byl předvolán na MNV před komisí složenou z předsedy MěUV Štenigla, Jenouta z OAV a neznámého důstojníka StB z Klatov. Spolu s M.Cernegem se na MNV dostavil další signatér petice Petr Brach, který však nebyl komisi přijat. Ředitel MNV sdálil M.Cernegovi, že pamětní deska nebude na muzeum vrácena, a to z toho důvodu, že "američtí Žubští neosvobodili, ale obsadili"/FII/ a dále, že "Úřady nemohou souhlasit se současné politikou USA".

KJC a RČR

Na závodní výbory závodů KJC, Solo a Jednoty byli jednotlivě předvoláváni signatáři petice a přesvědčováni, aby svůj podpis pod žádostí odvolsali nebo mohlo být proti nim použito různých sankcí. Nejátkou jen některé ztráty osobních výhod/7/, nebude poskytována dovolená v termínu, kdy ji pracovník žádá, nebude poskytováno náhradní volno, ztráta veškerých odměn, eventuální krácení přemíti a propuštění ze zaměstnání /dohušení klavety/. Žádost podepsala 11 členů KJC a jeden kandidát KJC. František Strajc, člen strany od r.1945, nyní důchodce, byl ZV KJC v Žaru za svůj podpis ze strany vyloučen a musel okamžitě přerušit brigádu v Žaru.

Přes tyto a další represe mocenských orgánů se v posledních dnech k petici připojují další žubští občané. Jejich přesný počet však ještě není do dnešního dne znám.

Z dopisu doc. m. r. Vondrákové z 18.4.1980, který byl adresován P. Čech, generálnímu prokurátorovi ČSSR, ministerstvu vnitra a ministerstvu spravedlnosti ČSR, vyjímáme:

V sobotu večer 12.4.t.r. jsem spolu se svým mužem přišel vyslechnout do bytu manželů Tomášových /v ulici 7, keramická 3/ přednášku doktora jedné z Oxford College o aristotelcově filozofii. Vyklad dr. nt. menovac, proslovovaný novicí dokončenou angličtinou, byl pro mne mimořádný zážitek.

Náhuk po nescalych dvou minutách -ve 11.10 hod, - byla přecnáška zásahem policie přerušena a témeř všechni posluchači převezeni na policii do Bartolomejské ulice. Po opakování protestu jsem byl propuštěn až po 55 hodinách, z toho 48 jsem byl prinucen strávit v cele „fukoběžného“ zadržení /dále CPZ/.

Protestuji znova proti zemuku násilnému a nemíromnému omezení mé osobní svobody, které zároveň zhoršením zdravotního stavu mě způsobilo újmu na zdraví a ohrozilo můj život.

Chcižila jsem se informovat příslušníky policie i vězenské dozorce, že mám nemocné srdce, trpím spondylosou páteče, chronickou nespevností, peritoneální metabolismu a můj zdravotní stav je kvlivnou operací, kterou jsem podstoupila 14.4.1980 a při níž mi byly odnuty ženské orgány, slepé střevy a vývoľno náhle klimakterium.

Přesto jsem muzela několik hodin stát, téměř celou dobu vazby pobývat v silně zekouřené kabuci při naprostém nedostatku jídla a pití /o dietě neplatívíc/ a bez všech požadovaných léků.

Obávám se ze zkoušnosti, že žádut čs.orgány, vrcholné instituce a ustanovení orgány o nápravu a očekávat od nich jakoukoli odpověď je zbytečné. Nevidím přemálelovaný občanu ani však právo i povinnost nemít. Pro dnešek i pro budoucnost.

Dagmar Venčáková
Boleslavova 16, Praha 4

Zastih Zdeňka Martý

mezi těmi, kdo byli v říjnu 1979 zadrženi na 48 hodin v cíle předběžného zadržení, nebýt se chtali zrušit veřejného procesu se čestí členy VONI, byl i duchovní CCC Zdenek Martý. Po výslechu mu pracovníci středali jednoznačně na jeho, že mu hrozí ztráta státního souhlasu k výkonu duchovenství, pokud nebude ochoten přehodnotit své postoje. Tento dejem potvrdili při několika jednáních s církevními představiteli i zástupci státní správy. Na tyto zprávy odpověděli chotiněvští evangelici /mezi nimi i členové l.čs.armádního sboru v České Lhotce u Luky/ peticí s 39 podepisy, adresovanou sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury ČSSR, kde potvrzuji, že Zdenek Martý plní přikladně své povinnosti, je na svém pracovišti oblíben a žádají, aby rodiče neměly vyvolávány žádání sankce. Koncem března byli na sekretariát pro věci církevní MK ČSR v Praze pozváni tři zástupci sboru v Chotiněvsi. Pracovníci sekretariátu jim sdělili, že proti duchovenství Z. Martý nemají námitky a vítají, že je ve sboru oblíben. Zd. Martý by však podle jejich názoru měl prokázat svůj kládny vztah ke sboru tím, že by písemně zhodnotil své postoje a distancoval se od některých skutečností. Předmet distančace nebyl upřesněn. Zd. Martý záhy na to /4.4.1980/ odesílal sekretariátu pro věci církevní dopis, kde vyváží východiskem křesťanské angažovanosti na společenském dění. Dne 4.4.1980 byl převolán k jednání na MNV v Ústí nad Labem. Zde mu byl krujským tajemníkem pro věci církevní přepracován k podpisu předem připravený text, jímž se Zd. Martý nel distancovat od "negativních politických pořadávek, vyjádřených v Chartě 77, kterou vedoucí církve odtře odseulo". Na tento požadavek Zd. Martý nepristoupil.

Dne 15.4.1980 obdržel synodní rada CCC rozhodnutí doknv, jímž se tento církevní orgán vyžívá, aby přemístil Zd. Martu do 1.ř. místo dřemí severočeského kraje. Jelikož synodní rada nemá pravomoc přemisťovat duchovního, který je podle řádu CCC sborem volen, a kromě toho není jisté, že by i při dobrovolné resignaci na místo duchovního v Chotiněvsi Zd. Marta obdržel státní souhlas mimo severočeský kraj /na udělení státního souhlasu není právai nárok/, znamená toto rozhodnutí pro Zd. Martu znenávnění duchovenství činnosti.

X X

X X X X X X X X X X X X X X